

Energetyka obywatelska to temat ważny i trudny. Potrzebne są, jeśli traktować go poważnie, nie tylko wiedza, sprzęt, odpowiednie prawo; lecz także, a właściwie przede wszystkim, umiejętność współpracy ludzi z różnych środowisk i o różnych poglądach. Niezbędne są również kompetencje obywatelskie, świadomość ekologiczna i przedsiębiorczość. Dziś, bardziej niż kiedykolwiek, potrzebujemy transformacji energetycznej. Musimy uwolnić się od myślenia, że inni zrobią to za nas. Załatwią sprawę decydenci, politycy, koncerny. I chociaż powietrze, którym oddychamy, jest dla wszystkich identyczne, to ciągle wielu się wydaje, że problem ich nie

dotyczy. Są kraje w Europie, których obywatele sami zajęli się produkcją energii – np. Dania i Niemcy budują konsekwentnie od lat niezależność energetyczną, m.in. poprzez energetykę obywatelską.

W każdym kraju na świecie – w obliczu zmieniającej się dramatycznie sytuacji – potrzebne są wiedza i narzędzia, by lokalne społeczności mogły zrzeszać się w kooperatywy; zapewnione było finansowanie inwestycji lokalnych i stworzone możliwości budowy sieci współpracy. Potrzebne są konkretne działania, które dadzą szansę zatrzymania zmian klimatycznych. Transformacja energetyczna, zakładanie kooperatyw i energetyka obywatelska to odpowiedzi na

wyzwania współczesnej cywilizacji. Projekt „Siła energii obywatelskiej” jest wspólną inicjatywą czterech organizacji pozarządowych z Polski (SIE), Turcji (TROY), Niemiec (WECF) i Danii (INFORSE). Przez dwa lata partnerzy będą się spotykać, wymieniać doświadczenia, uczyć się od siebie, poznawać najlepsze praktyki.

W ramach dwuletniego projektu partnerstwo opracuje bazę danych najlepszych praktyk; bazę danych instytucji/organizacji/firm zajmujących się tematem (w krajach Partnerstwa); informator dotyczący współpracy w tworzeniu kooperatyw, a także przygotuje analizę porównawczą kooperatyw energetycznych w Europie Wschodniej.

Partnerzy projektu

Polska: Społeczny Instytut Ekologiczny
Austria: SPES Zukunfsakademie
Szwecja: Association Mobil Education
Turcja: Troy Enviromental Association
Finlandia : Tidetila

SPOŁECZNY
INSTYTUT
EKOLOGICZNY

Publikacja została zrealizowana przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Publikacja odzwierciedla jedynie stanowisko jej autorów i Komisja Europejska oraz Narodowa Agencja Programu Erasmus+ nie ponoszą odpowiedzialności za jej zawartość merytoryczną

Partnerzy Projektu

Polska – Społeczny Instytut Ekologiczny
(www.sie.org.pl)

Społeczny Instytut Ekologiczny (SIE) jest koordynatorem projektu. Zespół SIE, podczas spotkania w Warszawie, przedstawił partnerom najważniejsze projekty zrealizowane w ciągu 30 lat działania organizacji. Szczególnie te, celem których było inspirowanie i wspieranie oddolnych partnerstw społeczno-publicznych pracujących dla zrównoważonego rozwoju.

SIE jest jednym ze współzałożycieli i członkiem Związku Stowarzyszeń Polskiej Zielonej Sieci (www.zielonasiec.pl). To ogólnopolska organizacja pożytku publicznego zrzeszająca organizacje ekologiczne z największych miast Polski. Celem działań PZS-u jest rozwój w zgodzie z naturą, dzięki obywatelskiemu poparciu dla zrównoważonego rozwoju, poprzez tworzenie mechanizmów społecznej kontroli wydatkowania publicznych funduszy, zwiększenie wpływu konsumentów na jakość produktów i politykę globalnych korporacji, a także wspieranie ekorozwoju krajów Globalnego Południa i społeczeństwa obywatelskiego w Europie Wschodniej.

Jednym z projektów realizowanych przez PZS jest Program Dla Klimatu.

Organizacje zrzeszone w sieci zainicjowały ruch „Więcej niż energia” - szeroką społeczną koalicję, która działa na rzecz rozwoju energetyki obywatelskiej. Koalicja łączy samorządy, instytucje, organizacje pozarządowe i osoby prywatne przekonane, że Polska potrzebuje poprawy efektywności energetycznej i rozwoju energetyki rozproszonej opartej o źródła odnawialne (OZE).

Powstanie ruchu „Więcej niż energia” jest odpowiedzią na ogromne poparcie społeczne, jakim cieszą się rozwiązania związane z efektywnością energetyczną i odnawialnymi źródłami energii. Badania opinii publicznej pokazują, że ponad 88 procent Polek i Polaków chciałoby zwiększenia inwestycji w energetykę odnawialną. Dzięki uczestnictwie w ruchu „Więcej niż energia” wszyscy zainteresowani energetyką obywatelską mogą dołączyć do działań, celem których jest przekonanie polityków do tworzenia rozwiązań wspierających jej rozwój. Ruch wspiera już ponad 150 000 Polek i Polaków.

Turcja - TROY
(<http://troyacevre.org>)

Stowarzyszenie Ekologiczne TROY powstało w 2009 r., by przede wszystkim wzmocnić lokalne społeczności w działaniach na rzecz ochrony klimatu. Organizacja ma siedzibę w Çanakkale. Od czterech lat TROY organizuje międzynarodowe konferencje poświęcone kooperatywom energetycznym. Zaprasza na nie gości i ekspertów z Europy. Dotychczas uczestniczyło w nich około tysiąca osób z 24 krajów, które wysłuchały 56 wykładów eksperckich. Co szczególnie ważne, połowę uczestników stanowią kobiety.

W maju 2017 r. osiem osób, członków TROY, założyło pierwszą w Turcji kooperatywę energetyczną. Zarządzają nią trzy kobiety! To pionierskie działanie uutorowało drogę kolejnym kooperatywom - w ciągu dwóch lat w różnych regionach Turcji powstało dziesięć kooperatyw.

Zespół TROY opracował podręcznik poświęcony energetyce obywatelskiej. W jedenastu punktach przedstawia on, jak założyć spółdzielnię energetyczną; jakie korzyści dla środowiska i klimatu wynikają z transformacji energetycznej; na jaki zysk mogą liczyć członkowie spółdzielni, produkując prąd i sprzedając nadwyżki wytworzonej energii.

Stowarzyszenie doradza też grupom obywateli i gminom zainteresowanym założeniem kooperatywy; organizuje warsztaty w całej Turcji, na które zaprasza też przedstawicieli administracji lokalnej i centralnej, w tym pracowników ministerstw. TROY współpracuje także z instytucjami naukowymi, np. Uniwersytetem Bilgi. Liczy się każdy głos wsparcia, bo sprawa, o którą walczy, wymaga szybkich i konkretnych działań. Czasu jest coraz mniej.

Niemcy - WECF (www.wecf.eu)

Organizacja Women Engage for Common Future, wcześniej znana jako Women in Europe for Common Future, to organizacja pozarządowa założona w 1994 roku, po szczycie Ziemi w Rio de Janeiro w 1992 roku. Celem jej działań jest osiągnięcie dla wszystkich sprawiedliwego, zrównoważonego i zdrowego środowiska.

Zespół WECF ma duże doświadczenie w zakresie zarządzania, doradztwa i wspierania polityki w dziedzinie energii i klimatu, wody i urządzeń sanitarnych, chemikaliów i zdrowia, różnorodności biologicznej i żywności, a także płci i praw człowieka.

WECF bierze udział w negocjacjach UNFCCC, Protokołu z Kioto, UNEP GC i CSD, jest współzałożycielem i członkiem Grupy Kobiet i Gender, ściśle współpracuje z CAN Europe i EEB (Europejskie Biuro ds. Środowiska), CAN EECCA (Europa Wschodnia, Kaukaz i Azja Środkowa), jak również z krajowymi i lokalnymi NGO i społecznościami. W 2015 r. wniosek złożony przez WECF znalazł się na liście dziesięciu najlepszych projektów energetycznych prestiżowej nagrody EUSEW Sustainable Energy Award.

Dużą wagę przykładają się w tych projektach do zachowania parytetów płci – celem jest osiągnięcie 50-procentowego udziału kobiet w zarządzaniu; do wzmocnienia roli kobiet, podniesienie ich wiedzy i umiejętności w zarządzaniu i wpływaniu na decyzje związane z ochroną klimatu i środowiska.

Czasami wystarczy pokazać rozwiązania, które są niedrogie i mogą być tworzone, utrzymywane i zarządzane lokalnie; jak w przypadku Ugandy, gdzie w pilotażowym projekcie dla samotnych kobiet prowadzących gospodarstwa domowe o niskich dochodach, sprawdzili się system wykorzystania biogazu do gotowania czy w Gruzji, gdzie kobiety - w regionach, w których nie ma sieci gazu ziemnego - otrzymały wsparcie w utworzenie pięciu spółdzielni energii odnawialnej.

Dania - INFORSE-Europe (<http://www.inforse.org/europe>)

INTERNATIONAL NETWORK FOR SUSTAINABLE ENERGY-EUROPE jest niezależną siecią organizacji pozarządowych (non profit), założoną w 1994 r. w Aarhus w Danii. Sieć liczy 85 członków z 35 krajów europejskich. Celem INFORSE-Europe jest promocja zrównoważonego rozwoju energetycznego w Europie.

Duńscy członkowie INFORSE-Europe działali na rzecz transformacji energetycznej w Danii i promocji energetyki obywatelskiej. Dzięki tym działaniom, powstało wiele kooperatyw energetycznych, a także liczne indywidualne inwestycje związane z energią odnawialną i efektywnością energetyczną. INFORSE-Europe jest członkiem europejskiej koalicji na rzecz energetyki obywatelskiej.

Organizacja odgrywa rolę katalizatora projektów energetyki obywatelskiej, ma także doświadczenie wspierania rozwoju lokalnych społeczności m.in. w zakładaniu ekowiosek.

Dania jest doskonałym przykładem, jak w krótkim czasie przeprowadzić transformację energetyczną, której bohaterami są obywatele kraju. To dzięki ich świadomości ekologicznej i determinacji, zaangażowaniu i wspólnym działaniu Dania stanie się niebawem krajem niezależnym od paliw kopalnych i korporacji. Krajem bez smogu.

Jeden z przykładów to gmina Ringkøbing, która już w tym roku stanie się samowystarczalna energetycznie, a cała wyprodukowana tu energia będzie zielona. To możliwe m.in. dzięki trzem turbinom wiatrowym w Hvide Sande Nordhavn - jej właścicielem jest lokalna kooperatywa - które dostarczą prąd o mocy około 45 000 MWh rocznie.

Dziś na terenie Danii działa ponad 250 farm wiatrowych, 110 farm solarnych i ponad 300 lokalnych sieci ciepłowniczych należących do kooperatyw energetycznych.

Partnerzy projektu „Siła energii obywatelskiej” podkreślali w dyskusji, że coraz więcej instytucji i organizacji pozarządowych uważa, iż dostawy energii w przyszłości muszą być zrównoważone pod względem środowiskowym i społecznym; muszą w 100 procentach korzystać ze źródeł odnawialnych, być własnością obywateli, lokalnych społeczności lub gmin i przez nie kontrolowane.

Jest to tak oczywiste, jak zmiany klimatyczne i fakt, że nie ma drugiej Ziemi, na której możemy żyć. Im szybciej zrozumieją to decydenci, politycy, korporacje i ci, którym się zdaje, że nie dotyczy ich największy współczesny problem cywilizacji – tym większa jest szansa, by zatrzymać nieuchronny proces degradacji naszej planety.

Kolejne spotkanie partnerów projektu odbędzie się we Frankfurcie w kwietniu br. Będziemy uczestniczyć w europejskiej konferencji poświęconej energetyce obywatelskiej.

